

natuurlijk één voor één aan verschillende scheuten gelegd — zoo beginnen zich de van dezelfde wesp afkomstige larven op verschillende tijden te ontwikkelen, en valt soms de vreterij van de laatste individu's der eerste generatie samen met die van de eerste individu's der laatste generatie. 't Meest worden aangetast de weelderige scheuten van sommige klimrozen, van Gloire de Dijon, en dergelijke soorten, die lange scheuten maken. Men vindt uitgevreten scheuten in Juni, Juli, Augustus en September. Voor tien à twaalf jaar kwam deze plaag hier te lande nog maar zelden voor; nu is zij in de meeste streken van ons land vrij algemeen.

Middelen: 1°. 't wegvangen der bladwespen, als zij in den morgen of namiddag traag tegen de rozentwijgen zitten. Midden over dag, als de zon flink schijnt, zijn zij bewegelijker en kunnen niet met de hand worden gevangen. Daar de meeste jaren de wespen gedurende een groot gedeelte van 't voorjaar en den zomer te zien zijn, — de verschillende exemplaren komen op verschillende tijden uit, daar de eieren

op verschillende tijden gelegd worden, — zoo is dit middel moeilijk toe te passen. Men moet den heelen zomer door al zijne rozenscheuten elken dag nazoeken, wat nog al lastig is. Beter is het dus 2° de aangetaste scheuten met de larve er in af te snijden en te verbranden. Men herkent de aangetaste scheuten daaraan, dat zij slap gaan hangen; later daaraan dat zij bruin worden. Maar 't is niet voldoende dat men dit stervende of gestorven gedeelte alleen afsnijdt, men moet de scheut afsnijden ongeveer op een afstand van een vingerlid onder het stervende gedeelte, en de aldus afgesneden twijgjes verbranden. Want de larve zit meestal niet meer in het afgestorven gedeelte, maar iets lager.

Hopende hiermee aan Uw verlangen te hebben voldaan, geef ik U gaarne de verzekering, dat het mij steeds aangenaam zal zijn, wanneer ik U van dienst kan zijn met het geven van inlichtingen op phytopathologisch gebied.

Hoogachtend,

J. RITZEMA BOS.

Een paar voorbarige vlinders.

Het voorjaarszonnetje, dat zich al in de vroege Januurdagen deed voelen, had een „Vanessa urticae“ (Kleine-vos) uit zijn winter-schuilhoekje te voorschijn geroepen.

Flauw en bleek was de oranje en gele kleur op de vlerken en flets kwam uit de blauwe rand rondom. Toch werd de vlinder met vreugde begroet als bode van de blijde, komende lente! Een dag reeds had hij rustig tegen de glasruit gezeten, nu en dan eens de vlerkjes uitslaand, als om zijn krachten te beproeven. De volgende dag ('t was kouder en ik vreesde hem te laten uitvliegen) bedacht ik, hoe hem voedsel toe te dienen. Ik nam een stukje brood, waarop wat stroop werd uitgespreid, en legde dit in een hoekje der vensterbank tegen de ruit aangedrukt.

Geen minuut had het daar gelegen, of de Vanessa vloog op het brood toe; de lange dunne roltong kwam uit, en tot mijn vreugde deed de vlinder zich heerlijk en lang te goed aan de stroop.

Een aardig staaltje van mimicry deed zich daarop bij mij voor met een „Vanessa Yo.“

De volgende dag bracht men mij namelijk zulk een dagpauw-vlinder; ditmaal een mooi donker, rijk getint exemplaar. Ik bracht hem in gezelschap van de Kleine-Vos en herhaalde hetzelfde kunstje met de stroop, maar deze vlinder beet niet toe, vloog zelfs in de stroop zonder er van te proeven. Ik bedacht toen wat anders, haalde een mooi pracht-exemplaar witte, volop bloeiende Cyclamen en plaatste toen mijn vlinders op de plant, hopende, dat de honig der bloemen een ware tractatie voor hen zou zijn.

Maar toen ik de dagpauw-oog tusschen mijne vingers verplaatst had en deze, recht op met dichtgeslagen vleugels, op 'de Cyclamen had gezet, viel hij op zij neer en bleef niet uitgestrekte pootjes stijf liggen.

Ik dacht dat de vlinder dood was, plaatste hem zoo goed het ging weer overeind op de plant en verwijderde mij even. Toen ik terug kwam, hoorde ik een geruisch tusschen de blaren en daar liep met trillende, opengeslagen vlerkjes mijn dagpauw-oog rond tusschen de dikke ronde blaartjes en scheen zeer in zijn schik. Verschillende malen herhaalde ik de proef, steeds met hetzelfde gevolg; daarna zette ik de bloempot met de beide vlinders weg, die zoo mooi afstaken tegen de zuivere witte bloemen. Den volgenden dag waren beide verdwenen; waarschijnlijk was het mooie voorjaars-

weër buiten ze te machtig geworden en waren ze uitgevlogen in de heerlijke lichte zonneschijn!

9 Jan. '99. 21^e DEEL VII, 201. A. F. DUDOK VAN HEEL.

Hetzelfde is mij meermalen overkomen met dagvlinders, die ik met de hand op bladeren of bloemen plaatste. Dit „doodhouden“ wordt wel een verschijnsel van mimicry genoemd, maar zeer waarschijnlijk is 't „doodhouden“ van vlinders, torren (lievenheersbeestjes en kniptorren b.v.), misschien ook van jonge vogels, geen bewuste handeling althans geen list van de diertjes om zich te redden, maar een soort van hypnotische slaap of een plotselinge verstijving van schrik door 't aanvatten. Bij teere dagvlinders komt er wellicht nog iets anders bij, vooral wanneer de dieren een poos in een droog vertrek hebben vertoefd of lang in een doosje gezeten. Ik ben tot de onderstelling gekomen, dat gebrek aan vochtige lucht de diertjes licht verlamt of bedwelmd doet worden. In de vorige lente kweekte ik een paar Citroenvlinders, die ik in April had gevangen; telkens als ik ze aanvatte om ze op het honigsponsje of op honigrijke bloemen te zetten en ze zoo aan 't zuigen te krijgen, vielen ze als dood weer op zij; ik legde ze gewoon plat neer en eerst als ze een poos op een vochtig blad hadden gelegen kwamen ze bij; legde ik ze in een droge doos, dan lagen ze uren later nog bewegingloos; door ze één oogenblik met een fijne vaporisator te besproeien met lauw water, raakten ze weer op dreef. Ook het beademen bracht al weer eenig leven. 't Is moeilijk, een oordeel te brijgen over dat doodhouden van dieren, vooral wanneer de oogen geen uitdrukking hebben, zooals bij vlinders; als men kon vaststellen, dat het dier ons nagluurt, terwijl het zich dood houdt, dan zou men van list kunnen spreken, maar nog niet eens met zekerheid, want de geest kon wakker blijven terwijl het lichaam van schrik verlamd is; dit is bij visschen, die men uit het aquarium schept of beter nog bij een gevangen muis soms op te merken; en trouwens ook bij menschen in doodsgevaar.

Als men in sommige gevallen dit merkwaardig verschijnsel bij dieren *mimicry* wil noemen (waartoe wel reden bestaat, want het is onwillekeurige nabootsing, een soms nuttige eigenschap, wellicht door erfelijkheid ontstaan) dat moet men het idee van list er toch geheel buiten laten, ten minste zoo komt 't mij voor.

H.